

Sporkehout

Vanouds is februari de maand van de reiniging. De maand waarin we oude troep opruimen. Het woord "sprokkelen" (februari = sprokkelmaand) schijnt qua oorsprong niks van doen te hebben met het opruimen en verbranden van oud hout. Hout dat in de weg ligt. Maar geleidelijk aan kreeg het toch deze betekenis. Er bestaat een struik (boom) die *sporkehout* heet. Vroeger heette dat ook wel (Wikipedia): spork, gewone vuilboom, bloedboom, pijlhout, hondskers, sprokkel, peggehout, duvelskeersj, houtjeshout, buskruithout en stinkboom. Het breekt kennelijk makkelijk, die takjes van het sporkehout. Het is een soort wegedoorn, die niet goed op klei maar wel op zand groeit. In de duinen moeten er dus genoeg te vinden zijn. Leuk om er eens naar op zoek te gaan!

1. Van het bestuur

De traditionele Nieuwjaarsbijeenkomst van 22 januari werd wederom een uniek samenzijn. Via Zoom. We dachten vorig jaar dat het eenmalig zou zijn, maar helaas ook dit jaar was de receptie digitaal. Ditmaal met onze vrienden van de KNNV Leiden.

Vooraf aan de presentatie van Janneke Noordervliet over de archeologie van de Limes, toonde Joop een aaneenschakeling van prachtige natuurfoto's. Janneke vertelde dat

voordat de opgravingen van start gaan, eerst bureau- en booronderzoek moet plaatsvinden, gevolgd door het graven van proefsleuven. Landschap is allesbepalend en moet je dus op zoek gaan naar hoger gelegen delen langs de rivieren. De Romeinen wisten als geen ander dat ze het beste konden bouwen op de zandige oevers van de Oude Rijn. En daar waar dat niet mogelijk was werden constructies gebouwd om het water tegen te houden. Romeinen bouwden hun forten bij voorkeur in de oksel van twee watergangen, zoals bij Zwammerdam. De Rijn liep wel hier een stuk verder landinwaarts dan de huidige rivier en daar moet rekening mee worden gehouden.

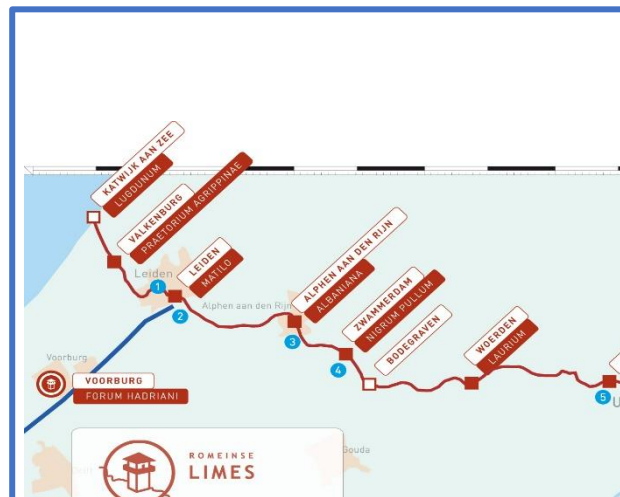
Landschap en bodemsoorten zijn alles bepalend bij archeologisch onderzoek. Klei en veen zijn anaeroob, er is geen zuurstof. Daardoor blijft organisch materiaal als bot, leer, hout en pollen goed bewaard. Ook menselijke resten kunnen worden teruggevonden. Janneke

toonde plaatjes van een schoenzool, houten damconstructie en een tenen mand. In zand moeten we het vaak doen met de verkleuringen in de bodem.

Pollenonderzoek is van grote waarde voor het vaststellen van het oorspronkelijke landschap. Een voorbeeld werd gegeven van Hazerswoude-Dorp. In dit geval werd verdrogend veen aangetroffen met struikheide, berk, grassen en gagel (gebruikt bij het kruiden van bier). Andere pollen waren van de paardenbloem, graan, koolzaad, beklierde duizendknoop, vogelmuur, weegbree, varkensgras, zilverschoon, klaver, mestschimmels (die wijzen op het houden van schapen), waternavel, wolfspoot en waterdrieblad. Ook dendrochronologisch onderzoek is van belang, het liefst van hout met bast. Houtvondsten werden getoond, die gekapt waren in de herfst of winter van 124-125 na Chr.

De presentatie richtte zich op de limes, de aanduiding van de grens en verdedigingszone van het Romeinse Rijk, hoofdzakelijk gebouwd in de periode 40 na Chr. - circa 250 na Chr. Verschillende wegconstructies waren mogelijk. Met mijlpalen en op houten palen stond soms de naam van het legercohort dat de weg had aangelegd. Filmpjes werden getoond van recente onderzoeken van een legerkamp bij Valkenburg en bij Hazerswoude-Rijndijk. De vondsten zijn indrukwekkend. Een Romeinse loodzegel, bronzen forceps afkomstig van een legerarts, fibula en heel veel aardewerk. Met metaaldetectie werden een ring met steen aangetroffen, munten met de afbeelding van Romulus en Remus en Keizer Antoninus Pius, keizer van 138-161. Recentelijk is er nog een muntschat gevonden met 21 munten daterend uit de 1e tot 3e eeuw.

We eindigden de interessante zoompresentatie met speeches van de voorzitters van de KNNV Leiden en IVN Leidse regio. Terugkijkend, maar ook vooruit. We gaan spoedig de activiteiten weer oppakken. In april is er weer een ALV gepland met een mooie lezing. Deze ALV is belangrijk omdat we afscheid nemen van drie bestuursleden en hun opvolgers willen verwelkomen. Dus jullie aanwezigheid is belangrijk. Tenslotte namen we het glas en wensten elkaar veel moois voor het nieuwe jaar.

2. Wilgen Knotten bij de Klaas Hennewerf in Oegsteeg

Op zondag 6 maart wordt een 40-tal wilgen bij de Klaas Hennewerf geknot. Dit is altijd een leuke gelegenheid voor een dag of dagdeel gezonde inspanning. Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd en ook voor het benodigde gereedschap.

Het is tevens een mooie gelegenheid om eens op die klassieke scheepswerf rond te kijken. Ik zoek een 15-tal liefhebbers om daarbij te helpen. Aanmelden graag bij mij op e-mail: burgel@casema.nl of via een appje of telefoontje naar 06 3601 7982.

Lex Burgel

3. Boompjes verspreiden zich over de gemeentegrenzen

Onlangs werden er al jonge boompjes geoogst op landgoed Duivenvoorde. Zij vonden hun weg naar nieuw aan te planten percelen, zoals het Sterrenpad en Vliet en Wegen in Voorschoten. Ook een tijdelijke bomenhub¹ in de Leidse Merenwijk schonk boompjes voor deze locaties, Ant Brandenburg houdt zich met deze hub bezig (zie stukje in Bladgroen van januari 2022). Nu is er opnieuw een vruchtbare samenwerking ontstaan, met buurgemeente Leidschendam.

Over het hele land vinden oogstacties plaats waarbij jonge boompjes, zaailingen genaamd, worden weggehaald van plaatsen waar ze bijvoorbeeld met teveel van dezelfde soort bijeen staan, of op een plek waar ze geen licht of voeding krijgen. Een goedkope methode om meer bomen in het land aan te planten. Want dat is wat Meerbomen Nu voor staat. Op landgoed Schakenbosch in Leidschendam is een groep vrijwilligers, onder leiding van Cecile Huisman, maandelijks aan de slag. Deze bomenhub pulde uit van bijvoorbeeld es, hazelaar, haagbeuk, Europese vogelkers (de goede!) en elzen. Ingrid Kriens van *Voorschoten voor de Bijen* bemiddelde tussen vraag en aanbod. En zo kwam ook landgoed Duivenvoorde weer in het bezit van soorten die men daar goed kan gebruiken. De beide landgoederen liggen op een

---

¹ Een bomenhub is de plek waar geoogste boompjes tijdelijk worden ingekuild, totdat er een plantlocatie voor de boompjes is.

paar kilometer afstand en hebben dezelfde soort grond. Maar liefst 508 zaailingen verwisselden van plek. Dank aan de oogsters in Leidschendam! In Voorschoten zijn ook de groenmedewerkers inmiddels 'besmet' met het oogstvirus en halen jong plantmateriaal uit perken en plantsoenen. Zonder tussenkomst van boomkwekerij of tuincentrum. Het grootste deel van deze boompjes staat langs het Sterrenpad. En voor toekomstige plantlocaties wordt het materiaal nu zorgvuldig voor eigen gebruik bewaard. Een prachtige win-win situatie.

Ingrid Kriens

ivn natuur
educatie

Nieuwsbrief IVN Leidse regio. 2022/2

Redactie: Floris de Boer, Wietse Roodenburg en Hans ter Mors. De Nieuwsbrief komt uit bij voldoende nieuws. Wie géén prijs stelt op deze Nieuwsbrief kan dit melden aan de secretaris van de IVN Leidse regio, Ria Fijn van Draat (ivnleiden@hotmail.com). De site van onze IVN-afdeling is <https://www.ivn.nl/afdeling/leidse-regio>. Ook goed: www.ivn.nl/leiden.

In de maanden januari, mei en oktober verschijnt het gezamenlijke periodiek van de IVN Leidse regio en de KNNV Leiden e.o. "Bladgroen".